

UTSIKT

VÄRMLAND

SAM-ansökan sid 6–7

Länsstyrelsens nya betesförmedling sid 8

Skunkkallan en värsting – Invasiva arter bekämpas med ny lag sid 4–5

UTGIVARE

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad
010-224 70 00
varmland@lansstyrelsen.se

ANSVARIG UTGIVARE

Roger Bergqvist 010-224 72 13
roger.bergqvist@lansstyrelsen.se

REDAKTION

Emma Mickelin
Roger Bergqvist
Malin Eliasson
Maria Sundqvist
Petra Umeland

FORMGIVNING

Birgitta Åman

BILDER

Länsstyrelsen Värmland
(om inget annat anges)
Framsida: Skunkkalla, en invasiv värsting.

ILLUSTRATIONER

Mostphotos
(om inget annat anges)

TRYCK

Lenanders Grafiska AB Kalmar 2019

UPPLAGA 3 700 ex
ISSN NR 0284-6845
PUBL.NR 2019:05

TIDNINGEN FÖR LANTBRUK OCH LANDSBYGD I VÄRMLAND

Första numret gavs ut 1993. Tidningen vänder sig till lantbrukare och andra som är intresserade av landsbygdsfrågor i Värmland och tar bland annat upp landsbygds- och företagsutveckling, odling, djurhållning, ångar och ett rikt odlingslandskap, rovdjur samt stöd och kurser.

Utsikt kommer ut med fyra nummer per år och produceras delvis med pengar från Landsbygdsprogrammet.

Det är gratis att prenumerera – skicka dina adressuppgifter till tidningens utgivare och märk din post med "Lantbruk/tidningen Utsikt". Även adressändringar skickas hit.

Har du tips och idéer kring tidningens innehåll? Kontakta oss i redaktionen!

Ängsruta, *Thalictrum flavum*, är en växtart i ranunkelfamiljen. Den trivs på fuktig näringsrik mark. I Värmland har ängsruta endast hittats på några få platser. Blomman på vinjetten är fotograferad på Stora Sönnervassen i Lurö skärgård, av Gunnar Lagerqvist.

Ängsrutan

OM ÄNGSMARK I VÄRMLAND

Nominera Årets slåttergubbe!

Vem ska få årets utmärkelse? Både föreningar och privatpersoner av alla åldrar och kön kan nomineras. Vinnaren utses av en jury och får sitt pris av landshövdingen vid en prisutdelning i juni. Den/de nominerade ska uppfylla följande krav:

Att på ett förtjänstfullt sätt under många år ha skött en eller flera traditionella ängsmarker i Värmlands län, eller på annat sätt genom praktiskt arbete ha bidragit till att bevara värdefull ängsmark och ängsbruk i Värmland.

Nomineringar från 2017 och 2018 gäller även i år.

Skicka in din nominering senast den 29 mars med följande uppgifter:

- Den/de nominerades namn och adress
- Vilken ängsmark din kandidat sköter
- Motivera varför du tycker att din kandidat ska vinna

till maria.sundqvist@lansstyrelsen.se eller
Länsstyrelsen, Lantbruk, 651 86 KARLSTAD.
Märk mailet eller kuvertet med "Årets slåttergubbe".

2018 gick utmärkelsen till Södra och Norra Torps gårdsförening för sitt arbete med slåtter på Nordtorpsåtern. Priset delades ut av dåvarande landshövding Kenneth Johansson under en prisceremoni i Residenset i Karlstad.

MARIA SUNDQVIST
010-224 72 74
MARIA.SUNDQVIST@LANSSTYRELSEN.SE

Slåttergubbe

Namnet Slåttergubbe är hämtat från en av våra mest vanliga ängsblommor Slåttergubbe, *Arnica montana*.

Skogen

Det gröna guld

Det finns massor av nyttor med skogen som vi bara tar för givet. Många är inte medvetna om vilka möjligheter det finns och därför är det viktigt att lyfta dessa frågor, säger Linda Jakobsson som arbetar med det nya regionala skogsprogrammet.

Under förra året beslutades Sveriges första nationella skogsprogram. Visionen med programmet är att "Skogen ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet, samt till utveckling av en växande bioekonomi". För att genomföra den nationella strategin har Skogsstyrelsen tillsammans med Länsstyrelsen fått i uppdrag att ta fram ett regionalt skogsprogram som ska komplettera det nationella skogsprogrammet. Det regionala programmet ska innehålla handlingsplaner utifrån de förhållanden som råder i länet och öka samsynen kring skogen som resurs för ett hållbart samhälle och en växande bioekonomi.

Linda Jakobsson på Skogsstyrelsen som arbetar med det nya regionala skogsprogrammet berättar att flera möten hållits under hösten för att ta fram vad man ska arbeta med framöver. I Värmland ska man fokusera på följande:

- Besöksnäring/Naturturism
- Kompetensförsörjning
- Industriellt byggande i trä
- Skogsvård och viltförvaltning
- Naturvård
- Regionalekonomisk nyttoberäkning

Bred förankring

Skogsägarna är grunden för en god skogsskötsel, men det finns fler aktörer i skogen och kunskapen och intresset behöver stärkas för att utveckla näringen.

– Vi tycker att det är angeläget att få medverkande från många olika företag och organisationer för att få programmet väl förankrat och att de aktiviteter som görs ska vara efterfrågade, säger Linda.

– Nätverksträffarna som hållits under hösten tillsammans med en workshop och en konferens har gjort att vi har fått bra underlag att arbeta vidare med. Nu håller en styrgrupp på att bildas och de kommer sedan att arbeta med att vaska fram aktiviteter som vi kan göra tillsammans. Förhoppningen är att få in fler personer i nätverken. De som arbetar inom branschen ska känna sig delaktiga. Fördelen med ett sådant här skogsprogram är att olika företagare, som i annat fall kanske inte träffas, ska komma varandra närmare. Det är viktigt att ses och diskutera för att komma framåt och inte fastna i olika stötestenar.

Värmland är ett skogslän

– Inom fokusområdena finns det mycket att arbeta med, fortsätter Linda. Vi hoppas att vi kan få upp kunskapen om byggande i trä. Värmland borde vara ett län där man bygger det mesta i trä. Trä är en lokalproducerad, klimatsmart och förnyelsebar råvara vilket vi i vårt län verkligen ska ta vara på. Det är också

viktigt att visa att skogsbranschen har framtiden för sig för att locka fler unga människor. Den är högteknologisk och den passar såväl män som kvinnor. Besöksnäring och naturturism blir mer och mer populärt och Värmland med sin varierade natur har stora möjligheter att locka fler turister. Funderingar finns även att starta ett "mera tall-projekt". Idag föryngras skogsmarker som är lämpliga för tall alltför ofta med andra trädslag eftersom risken för betesskador orsakade av klövvilt såsom älg och rådjur är stora. Syftet med ett tallprojekt är att engagera och inspirera fler jägare och skogsägare att samarbeta kring en balans mellan skog och vilt.

– För att få en drivande kraft även framöver skulle det vara roligt om vi fick till ett träkluster i Värmland, säger Linda. Värmland är ett skogslän och vi vill visa att det är en framtidsbransch med många möjligheter.

PETRA UMLAND
010-224 72 76

PETRA.UMLAND@LANSSTYRELSEN.SE

Invasiva arter ska bekämpas med ny lagstiftning

Invasiva främmande arter anses vara ett av de största hoten mot biologisk mångfald. De kan också orsaka stora negativa effekter på fiske, jord- och skogsbruk samt människors och djurs hälsa. Inom EU beräknas kostnaden för invasiva främmande arter uppgå till 12 miljarder euro per år.

2015 började en ny EU-förordning om invasiva främmande arter att gälla inom EU:s medlemsländer. De arter som omfattas av förordningen finns listade i en unionsförteckning. Idag rör det sig om 49 arter, men fler kommer att läggas till. Bestämmelserna har implementerats i svensk lagstiftning och en ny svensk förordning om invasiva främmande arter trädde i kraft den 1 januari 2019. Elva av arterna i unionsförteckningen lever idag i den svenska naturen och sex av dessa arter har bekräftad förekomst i Värmland.

Förebyggande åtgärder viktigt

Arbetet med att stoppa, kontrollera och bekämpa invasiva främmande arter är under uppbyggnad. Huvudansvariga myndigheter i Sverige är Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Målet är att människans spridning av arter som inte hör hemma i svenska ekosystem, inte ska tillåtas skada biologisk mångfald, ekosystemens funktioner, socioekonomiska värden eller människors och djurs hälsa. Det mest kostnadseffektiva och miljömässigt mest skonsamma sättet att

bekämpa invasiva arter är att arbeta förebyggande. När en invasiv art väl etablerat sig är det oftast mycket svårt och kostsamt att bekämpa den.

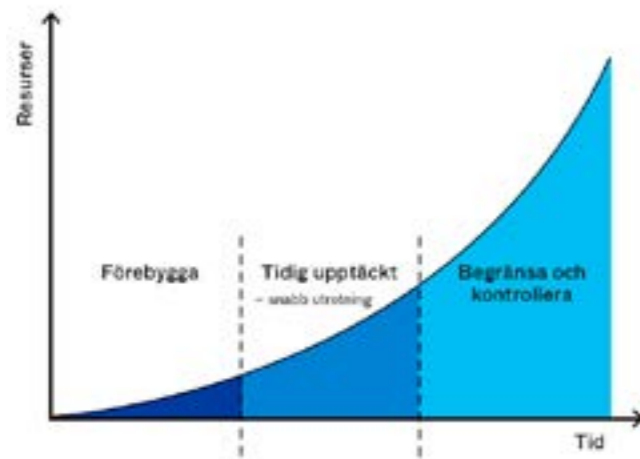
Signalkräfta, jätteloka och jättebalsamin är invasiva arter med så pass stor spridning i Sverige att en total utrotning inte anses vara möjlig. För dessa arter kommer särskilda hanteringsprogram att tas fram.

Faktablad

Det finns faktablad för samtliga arter i unionsförteckningen på Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens hemsidor. Där hittar du även information om några av de arter som är invasiva hos oss men som inte finns med i förteckningen, till exempel blomsterlupin, parkslide, sjögull, mink och spansk skogssnigel. Av faktabladerna framgår också hur du bör hantera växtavfallet för att inte riskera att sprida arterna vidare.

Arbetets tre strategier:

- ✓ **FÖREBYGGA** – Hindra att nya invasiva arter kommer in i landet.
- ✓ **TIDIG UPPTÄCKT** – Agera snabbt.
- ✓ **BEGRÄNSA** och kontrollera.

DAN MANGSBO
010-224 74 92
DAN.MANGSBO@LANSSTYRELSEN.SE

EVA RUDANDER
010-224 74 85
EVA.RUDANDER@LANSSTYRELSEN.SE

Invasiva arter som har etablerat sig i

Värmland

ULLHANDSKRABBA *Eriocheir sinensis*

Ullhandskrabba har vid flera tillfällen påträffats i Vänern. Det handlar troligen om individer som följt med i barlastvatten från fartyg.

Foto: Stephan Gollash

SIGNALKRÄFTA *Pacifastacus leniusculus*

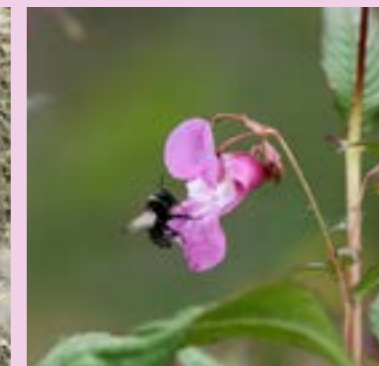
Den nordamerikanska signalkräftan har satts ut för att ersätta inhemska flodkräftor i vatten som drabbats av kräftpest. Men signalkräftorna visade sig själva bära på kräftpestsvampen och har orsakat pestutbrott i många värmländska kräftvatten och närapå utrotat flodkräftan.

SMAL VATTENPEST *Elodea nuttalli*

Smal vattenpest används som prydnadsväxt i akvarier och dammar och har nyligen påträffats i Ölmeviken (2017) och Stodenesjön (2018). Arten bildar snabbt täta bestånd som kan påverka vattenflöden i vattendrag och orsaka problem för båttrafik, fiske och bad samtidigt som inhemska vattenlevande växtarter trängs undan.

Foto: Pär Dahlström

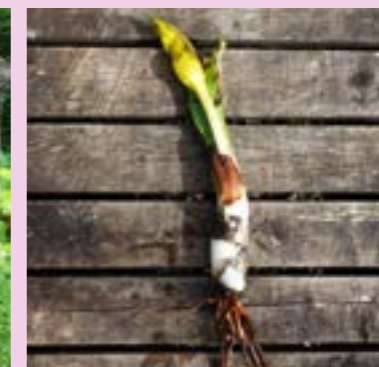

JÄTTEBALSAMIN *Impatiens glandulifera*

Jättebalsamin växer lokalt i anslutning till bebyggelse i stora delar av länet. Arten bildar stora och täta bestånd, och konkurrerar med andra växter om plats, solljus och pollinerande insekter. Den förändrar även näringsbalansen i marken, vilket försvårar återväxten av de ursprungliga växterna.

JÄTTELOKA *Heracleum mantegazzianum*

Flest aktuella förekomster av jätteloka återfinns i södra Värmland, främst i Karlstads och Kils kommuner. Arten bekämpas genom uppgrävning alternativt kapning av blomställningar och upprepade slätter under flera års tid. OBS! Skyddskläder och skyddsglasögon behövs när detta görs eftersom jättelokans växtsaft orsakar brännskador på hud.

SKUNKKALLA *Lysichiton americanus*

Skunkkalla är känd från tre platser i Värmland. Arten är svår att bekämpa och den sprids snabbt i bäckraviner och andra fuktiga miljöer med rinnande vatten. (Se även bild på framsidan.)

De övriga arterna i EU-förordningen som finns i svensk natur, men som ännu inte etablerat sig i Värmland är bisam, mårhund, kabomba, sidenört och tromsöloka.

VAD ÄR EN INVASIV ART?

Med människans hjälp har främmande arter etablerat sig på platser utanför sitt naturliga utbredningsområde. Många främmande arter har medvetet tagits in i Sverige för att de är fina att se på, gör nytta eller har ett kommersiellt värde, exempelvis som prydnadsväxter, mat eller som husdjur. Andra främmande arter har kommit in i landet av misstag, exempelvis i varutransporter. I Sverige har idag drygt 2 200 främmande arter påträffats i naturen.

De främmande arterna kan bli invasiva, och konkurrera ut inhemska arter, om den nya miljön saknar det som i artens normala miljö håller den tillbaka, till exempel rovdjur, brist på mat eller konkurrens med andra arter. Uppskattningsvis 20 % av de främmande arterna som kommer till Sverige riskerar att bli invasiva. Med ett varmare klimat i framtiden bedöms riskerna att främmande arter överlever och blir invasiva att öka ytterligare.

HUR KAN JAG HJÄLPA TILL?

- ♣ Skaffa inte någon invasiv art.
- ♣ Bekämpa invasiva arter på din mark. Se faktablad om hur du bäst utför bekämpningen.
- ♣ Ringakta inte problemen med invasiva arter.
- ♣ Om du hittar en invasiv eller främmande art är det till stor hjälp om du rapporterar artfyndet.

RAPPORTERA ARTFYND!

- ♣ www.invasivaarter.nu – För rapportering av 16 av de EU-listade arterna.
- ♣ www.artportalen.se – För alla arter som finns i Sverige inklusive invasiva främmande arter
- ♣ Rappen på Havs- och vattenmyndighetens webbplats – För rapportering av vattenlevande organismer (marina däggdjur, fiskar, ryggradslösa djur som kräftdjur och musslor).

SAM-ANSÖKAN 2019

NÅGRA STÖDNYHETER

- ✓ **TRÄDESPERIODEN FÖR TRÄDA** som ekologisk fokusareal förlängs. Du skall till och med den 15 augusti hålla marken som träda om du anmält den som ekologisk fokusareal i förgröningsstödet. Vissa undantag finns om du till exempel ska höstså skiftet. Läs mer om detta på Jordbruksverkets hemsida.
- ✓ **DET ÄR INTE TILLÅTET** att gödsla träda som du anmält som ekologisk fokusareal. Detta gäller under den tid som marken skall hållas som träda i förgröningsstödet, till och med 15 augusti.
- ✓ **STÖD TILL UNGA JORDBRUKARE.** Från och med 2019 kan du få stöd till unga jordbrukare från och med första året som lantbrukaren söker stödet, istället för från och med året som fastställts som etableringsår, under förutsättning att man söker stödet inom 5 år från etableringen. Det gör att vissa lantbrukare kan ha möjlighet att ta del av stödet fler år än vad de hade haft med de regler som var innan 2019.
- ✓ **RAPPORTERINGSFEL** som en tidigare ägare gjort på nötkreatur ger inte längre fel inom kompensationsstödet, hotade husdjursraser och ersättningsarna för ekologisk produktion om den nuvarande ägaren rapporterat korrekt. Detta beslutade Jordbruksverket i december 2018. Ändringen kommer att gälla retroaktivt från och med 2015. De som berörs av ändringen kommer att få en tilläggsutbetalning under slutet av 2019 enligt Jordbruksverket. Ändring gäller inte för nötkreatursstödet.

LÄS OM ÅRETS ALLA NYHETER

I broschyren Jordbrukarstöd 2019 som Jordbruksverket skickar ut finns mer information om bland annat stöden, nyheter för 2019 och om SAM Internet. För att få komplett information om jordbrukarstöden och ansökan måste du gå in på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se. På startsidan väljer du fliken Stöd i den ljusgröna listan. Välj Jordbrukarstöd i den vita spalten som kommer fram till vänster. Välj sedan den stödform du vill läsa om. Hör av dig till länsstyrelsen om du inte har dator och internet så kan vi skriva ut den information du vill ha och skicka till dig.

HJÄLP MED SAM INTERNET

Du kan låna en dator och få hjälp av våra handläggare om du är osäker på hur man använder SAM Internet. Antalet datorplatser är begränsat så du måste boka tid på 0771-67 00 00. Kom ihåg att ta med e-legitimation i mobilen eller på kort.

PLATS OCH TID

- ♣ **Sunne, Församlingshemmet**
1 april, kl. 10–15
- ♣ **Arvika, Arvikaparken, Lilla konferensen**
2 april, kl. 10–15
- ♣ **Karlstad, Länsstyrelsen Växnäsgatan 5**
25 mars–11 april, kl. 9–12 och kl. 13–15

ATT TÄNKA PÅ INFÖR SAM-ANSÖKAN

- **VAR NOGA MED** att all mark som används som jordbruksmark ingår i din ansökan. Kontrollera att inga block saknas.
- **VILL DU ÄNDRA** ditt åtagande ska du ange det i fliken för "Ange gröda stöd". Där finns möjligheten att kryssa i en ruta "Ansökan om att ändra åtagande".
- **INNAN DU SKICKAR IN** ansökan ska du noga granska rapporten Mina fel och varningar i SAM Internet. Det kan finnas information där om något som saknas i din ansökan.
- **FRÅN OCH MED 2017** krävs e-legitimation för att logga in i SAM-Internet och skicka in ansökan. E-legitimation kan fås via banken eller från Telia.
- **FRÅN OCH MED 2018** går det inte längre att logga in i CDB Internet med lösenord. Logga in genom att använda e-legitimation.
- **ALLA DJURENS** in- och uthändelser ska vara registrerade i centrala nötkreatursregistret (CDB) inom 7 dagar. För de djur där in- och uthändelser under räkningensperioden rapporterats till CDB försent får du inget nötkreatursstöd eller ekologiskt djurstöd. Dessutom ingår inte felrapporterade djur i uträkningen för djurtäthet i kompensationsstödet.
- **GRÖDKOD 49** (slätter- och betesvall på åkermark med en vallgröda som inte är godkänd för miljöersättning) ingår alltid i din areal med grovfodergrödor. Detta innebär att ett skifte med grödkod 49 ingår i beräkningen av djurtäthet för kompensationsstödet, oavsett om du söker utbetalt för skiftet eller inte. Om du söker utbetalning i kompensationsstödet för skifte med grödkod 49 har du ett krav på skörd eller bete, vilket du inte har om skiftet bara ligger till grund för beräkningen av djurtäthet.
- **OM DU ÄR JURIDISK** person och söker stödet Ung jordbrukare ska intyg om och redovisning av ägarförhållanden ha kommit in till länsstyrelsen senast den 11 april 2019. Om handlingarna kommer in efter den 11 april minskar ditt stöd med 1 % för varje arbetsdag som de är försenade. Om handlingarna kommer in efter den 6 maj får du inget stöd alls 2019. Kom ihåg att intyg om och redovisning av ägarförhållanden måste skickas in varje år som du söker utbetalning för stödet.
- **VID ÖVERTAGANDE**, helt eller delvist, av annan brukares ansökan bör övertaganden i så stor grad som möjligt göras genom att övertagaren själv söker på marken i SAM Internet, annars riskerar eventuella utbetalningar att försenas.

Glöm inte SAM-ansökan senast 11 april!

11 april
Sista ansökningsdag

Sista dag att lämna in SAM-ansökan är den 11 april. Kommer ansökan in senare minskar utbetalningen med 1 % per arbetsdag som den kommer in för sent. Kommer ansökan in efter den 6 maj får du inga stöd alls för 2019. Sista ändringsdag är den 17 juni. SAM Internet öppnade 7 februari.

HAR DU FRÅGOR?

Ring 0771-67 00 00. Du kommer till Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma telefonlinje för allt som gäller jordbrukarstöden.

BETESFÖRMEDLING

Har du mark som saknar betande djur? Eller har du djur och söker mer betesmark? Nu kan du vända dig till Länsstyrelsens betesförmedling.

Betesförmedlingen ingår i en satsning för att öka skötseln av Värmlands ängs- och betesmarker. Utöver att levande och öppna landskap bevaras är förhoppningen att öka användningen av de foderresurser som finns på naturliga ängs- och betesmarker. Därför förmedlar länsstyrelsen kontakter mellan markägare och djurägare, så att du som har djur kan hitta bete till dina djur och du som har mark kan få djur som betar den. Även de som har eller söker mark för att skörda grovfoder på kan vända sig till betesförmedlingen.

Att tänka på

När en intresseanmälan görs på betesförmedlingen får bland annat markägare beskriva vilken typ av mark som finns tillgänglig och djurägare anger vilken typ av mark som söks. Sedan finns anmälan tillgänglig på Länsstyrelsens webbplats med kontaktuppgifter. Om en matchning sker mellan mark- och djurägare är det bra att komma överens om villkor för samarbetet. För att kunna skriva ner vad som är viktigt för båda parter är betesavtal/arrendavtal att

rekommendera. Där ska det till exempel framgå mellan vilka parter, och för vilka marker, avtalet upprättas, hur länge avtalet gäller, hur lång uppsägningstiden är, vem som har rätt att söka gårdsstöd och eventuell miljöersättning för marken samt vem som ansvarar för stängsel och att röja eventuell igenväxning. Skriv om det ingår tillgång till stall eller inte, samt vem som står som ansvarig för om djur skadas eller orsakar skada. Det bör även framgå vem som ansvarar för vattning och daglig tillsyn av djuren. På mark med miljöersättning är det viktigt att formulera hur hårt betetrycket får vara, mellan vilka datum marken får betas och om det finns känsliga träd eller kulturlämningar som ska skyddas.

Se över betesmarken

Innan djuren släpps på betet ska eventuella föremål som djuren kan skada sig på tas bort. Finns det tillgång till bra vatten eller måste det lösas innan djur släpps på betet? Det kan också vara bra om djuren kan söka skydd från sol och vind. En lösning på dessa frågor kan vara att stängsla med en bit skog, som även kan erbjuda torra liggplatser. Skog kan även nyttjas för att binda ihop öppna marker och på så sätt ge större betesfallor.

Samarbete kan löna sig

Om flera markägare går ihop i ett samarbete och erbjuder sin mark gemensamt kan det bli mer attraktivt för djurhållare, eftersom större fallor och markområden kan underlätta skötsel och betesdrift. Ett exempel på ett samarbete där flera olika markägare har upplåtit sin mark för restaurering och fortsatt bete är Östängen i Torsby kommun, som du kan läsa mer om här intill.

Välkommen in på vår betesförmedling och anmäl ditt intresse för mark eller betesdjur.

SOFIE ERIKSSON
010-224 74 66

SOFIE.ERIKSSON@LANSSTYRELSEN.SE

Du hittar betesförmedlingen på: www.lansstyrelsen.se/varmland/betesformedling. Där kan du se inkomna intresseanmälningar från mark- och djurägare. Den som vill göra en egen intresseanmälan fyller i formulär för mark- respektive djurägare.

Nu finns det mer pengar att söka för stöd av rovdjursavvisande stängsel. Läs mer på: www.lansstyrelsen.se/varmland. Sök på "stängsel mot rovdjur".

ÖSTÄNGEN SÖKER BETESDJUR

I Branäs, alldeles intill Klarälvens västra strand, finns Östängen, som sedan många år tillbaka har använts som betesmark. Området har både ett naturskönt läge och en intressant flora, så under 80-talet satsade Länsstyrelsen på en restaurering av markerna. För en tid hade marken betesdjur men efter att den dåvarande fårägaren la ner sin produktion har Östängen stått utan betesdjur och växt igen.

Intresset för att återskapa Östängen kom upp igen under 2010-talet när Olov Henriksson arbetade med Leader-projektet "Fri Sikt – Klarälvdalen".

– Under Fri Sikt-projektet restaurerades mark längs Klarälven och då framkom intresse från markägare att även Östängen skulle öppnas upp och återställas till betesmark, säger Olov.

Idag arbetar Olov och Per-Håkan Häll med fortsättningsprojekt till Fri Sikt där målet är att ge personer utan arbete en utbildning och praktik inom skogsjobb, samt att utveckla lokal matproduktion i Torsby kommun.

Achmed Baktadi är en av deltagarna i projektet "Nya Friska Tag ger jobb i lag", som utfört röjningsarbetet i betesmarken. Idag är väggen med sly borta så att älven och kyrkan på andra sidan syns.

Östängen ligger mellan Klarälven och landsvägen, så restaureringen och kommande bete kan uppskattas av förbipasserande från både väg och älv.

Inom projektet röjs sly och mindre träd bort från Östängen och kvar lämnas en del större träd, som i äldre betesmarker. Riset förs bort och flisas sen upp för att bli till bioenergi i kommunens värmeverk. När de är klara med restaureringen finns cirka 14 hektar frisk-fuktig betesmark tillgänglig.

– Tidigare har det varit svårt att driva en rationell betesdrift på de små skiftena men när markägarna gick med på att lägga ihop markerna till en betesmark, blir det lättare att använda Östängen, säger Olov.

Nästa steg är att sätta upp rovdjursstängsel och hitta lokala djurägare som kan nyttja markerna. Bete sker i samråd med föreningen Friskt Bete och det är önskvärt om fler producenter får användning för dem.

– Marken är stor så det finns plats för fler producenter. Sen är det öppet för idéer om hur betesdriften ska gå till. Vår målsättning är naturligtvis att fortsätta vårt arbete i norra Klarälvdalen för att skapa flera attraktiva miljöer, säger Per-Håkan.

SOFIE ERIKSSON
010-224 74 66

SOFIE.ERIKSSON@LANSSTYRELSEN.SE

VÄLKOMMEN TILLBAKA TILL LANTBRUK

Ida Björkqvist

Vem är du Ida?

– Jag kommer från Gotland och växte upp på en mjölkgård cirka tre mil söder om Visby. Under min uppväxt har jag alltid varit engagerad i driften av mina föräldrars gård, men jag har också jobbat på andra gårdar på Gotland och i Värmland. Jag har utbildat mig till lantmästare på Alnarp i Skåne.

Nu har du bott i Värmland i tre år. Vad har du pysslat med under den tiden?

– Under åren 2016 och 2017 jobbade jag som arealkontrollant på Länsstyrelsen Värmland, sedan har jag varit på Länsstyrelsen i Örebro. Där jobbade jag

som djurskyddshandläggare och jag kontrollerade djurhållningen på både lantbruksdjur och sällskapsdjur.

Vilka blir dina nya arbetsuppgifter på lantbruk i Värmland?

– Jag ska jobba med kontroll av jordbruksstöd, främst djurstöd men också areal- och tvärvillkorsstöd. Det kommer säkert bli en del övriga husdjursfrågor också.

– Det ska bli roligt att jobba i Värmland igen. För mig är kombinationen av kontors- och fältjobb idealisk. Jag ser fram emot att fortsätta åka runt i Värmland och besöka lantbrukare.

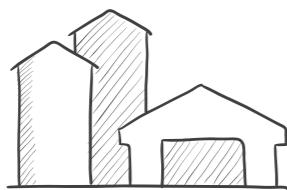
LÄR DIG MER

Rådgivning

BYGGNADSVÅRD

Har du en gammal ekonomibyggnad som du vill bevara? Du kan få rådgivning av kunniga hantverkare som bedömer byggnadens skick och lämpliga åtgärder. Gäller ekonomibyggnader (ej bostadshus) byggda före 1940 på jordbruksfastigheter i Värmland och kan till exempel handla om: timmerkonstruktioner, grunder som flyttat sig, jordkällare, tak (stick, näver, skiffer, tegel).

Lämna intresseanmälan till:
sofie.eriksson@lansstyrelsen.se eller
010-224 74 66.

BYGG FRAMTIDENS SMARTASTE STALL

Träff

Hur bygger vi prisvärda, rationella och lättarbetade stall med god djurvälstånd? På denna träff får du en inblick i planeringen för framtidens smartaste stall för ekologisk nötköttsproduktion. Träffen avslutas med besök i det nybyggda stallet för dikoproduktion på Godås, Värmlands bro.

Medverkande:

Johan Svantesson, Godås
Sofia Hedlund och Karin Granström,
Hushållningssällskapet.

Tid: onsdag 10 april kl. 9.30–15.30

Plats: Majorskullen Värmlands Bro

Kostnad: 200 kr för lunch och fika.

Anmälan: Senast 3 april, växel 054-54 56 00, Sms till Karin Granström 070-2576760 eller Epost: varmland@hushallningssallskapet.se

Kurs

KNACKA DIN LIE VASS

En repetitionskurs för dig som gått grundkurs i knackning eller lieslätter med knacklie, och som vill öva mer på själva knackningen så att den sitter innan det är dags att plocka fram lien. Kursledare är Staffan Lundaahl.

Max 8 deltagare

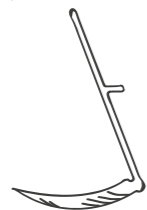
Tid: 23 mars, kl. 9–16 (cirka)

Plats: Sunne

Kostnad: Deltagande är kostnadsfritt men du behöver ett knacklieblad. Kan köpas på plats.

Frågor: Maria Sundqvist, 010-224 72 74, maria.sundqvist@lansstyrelsen.se

Anmälan: Senast 15 mars på utbildning.jordbruksverket.se, sök på kursnamnet.

Rådgivning

VÄSSA DIN LIE

Du kan boka tid hos någon av våra rådgivare för att få lära dig att vässa lien och att ställa in den så att den passar dig. Du får även låna slipsten kostnadsfritt om du kan slipa.

Boka tid direkt hos rådgivarna:

Slipsten

Lars-Inge Nilsson, Gunnarskog, 0570-77 20 09
Frida Turander och Björn Karlsson, Hagfors, 073-029 12 26

Knackning

Staffan Lundaahl, Lesjöfors, 070-267 72 92
Lars-Inge Nilsson, Gunnarskog, 0570-77 20 09

Studieresa

EKOLOGISK MJÖLKPRODUKTION FRÅN FÄLT TILL MULE

Bussresa till Skaraborg med syfte att lyfta fram egen produktion av proteinfoder. Vi studerar odling, hantering, beredning och utfodring av ekologiskt foder till mjölkproduktion. Vi kommer även ta del i hur den ekologiska mjölken tas omhand på gårdarna vad gäller teknik, försäljning, förädling mm. Vi planerar att besöka tre gårdar och resan tar cirka 12 timmar.

Målgrupp: Ekologiska mjölkproducenter men även konventionella producenter intresserade av ämnet.

Tid: Juni 2019

Kostnad: Lunch och fika till självkostnadspris.

Frågor och anmälan: Mer information kommer via vår hemsida: hushallningssallskapet.se och Facebook: Hushållningssällskapet i Värmland

Kontaktperson: Anna Hultgren, 070-553 68 11, Lantbruksrådgivare Hushållningssällskapet anna.hultgren@hushallningssallskapet.se

Kurs

SPARSAM KÖRNING INOM LANTBRUK

På kursen får du lära dig hur man sparar både pengar och miljö. Vi går igenom teknik för att spara bränsle och genomför praktiska moment för att lära oss köra bränslesnålt.

Tid: 18 mars, kl. 9–16 (cirka)

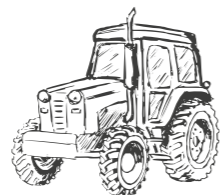
Plats: Lillerudsgymnasiet, Vålberg

Kostnad: Kursen finansieras genom Jordbruksverkets projekt Minskad klimatpåverkan – kurser i sparsam körning. Du betalar själv för lunch och fika på plats.

Anmälan: Senast 11 mars till Daniel Hedeås, 0708-291994 daniel.hedeas@hushallningssallskapet.se

Obs! Begränsat antal platser.

Övrigt: Meddela om särskild kost.

Studiecirkel

DIKESUNDERHÅLL I ODLINGSLANDSKAPET

God förvaltning och underhåll av diken ger

- högre skördar
- minskad brukningskostnad
- ökad odlingsssäkerhet
- mindre risk för växtnärläckage

Hur kan jag anpassa underhållet efter de lokala förutsättningarna? Vad säger lagstiftningen? Hur aktiveras ett dikningsföretag?

Mer information och anmälan: gå in på sv.se/vatten/ eller kontakta ditt närmaste kontor för Vuxenskolan.

Studiecirkelarna är kostnadsfria och öppna för alla (inte bara LRF-medlemmar). De anordnas av Studieförbundet Vuxenskolan i samarbete med LRF och är en nationell satsning av Jordbruksverket, finansierad via EU:s landsbygdsprogram. Det finns också möjlighet att få utbildning för att själv bli cirkeledare inom projektet.

Fynd av ogräsmedlet diflufenikan sätter växtodlingen på prov

Nu har en tre år lång provotid av ogräsmedlet diflufenikan börjat. Om lantbruket kan anpassa doser och tidpunkter bättre så att mindre läcker ut kan det få fortsätta användas. Annars riskerar det att på sikt bli förbjudet.

I SLU:s provtagning av växtskyddsmedel i jordbruksår hittar vi totalt olika substanser i olika koncentrationer. Men med några års mellanrum blir det extra stort fokus på vissa av de växtskyddsmedel som hittas i vattendrag eller i grundvatten.

Restvärden har ökat

Diflufenikan har använts länge mot ogräs och finns i flera preparat som Diflanil 500 SC, Legacy 500 SC och Sempra. Det är en viktig verksam substans som fungerar mot resistensutsatta ogräs som våtarv, baldersbrå, kamomill, blåklint och vallmo. I SLU:s vattenprovtagning har ämnet analyserats sedan 2002. Från början var riktvärdet 10 mikrogram per liter vatten. Sedan reviderades det 2007 och riktvärdet sjönk med en faktor 2000 till 0,005 mikrogram per liter. Efter det hamnade diflufenikan i topp över de ämnen som överskrider riktvärdet. SLU har fått i uppdrag av Naturvårdsverket att med stöd av Kemikalieinspektionen (KEMI) börja gå igenom det underlag som den europeiska myndigheten för livsmedels säkerhet EFSA använder för gränsvärden. Det mått som används förkortas PNEC -predicted-no-effect-concentration. Alltså, den koncentration som ämnet kan ha i vattenmiljö utan att skada ekosystemet och exempelvis djurlivet.

Frihet under ansvar provas

Mats Allmyr arbetar med riskvärdering av växtskyddsmedel på KEMI och är en av dem som arbetat fram förslaget till informationskampanj.

- Diflufenikan har överskridit den acceptabla halten i ytvatten upprepade gånger under flera år, främst i Skåne. Istället för att direkt ompröva beslut om godkännande av produkter med

diflufenikan, provar vi nu att i första hand informera lantbrukare, så att de kan vidta åtgärder för att minska risken för läckage, förklarar han.

Mats Allmyr beskriver att det finns en ambition att ha en tätare dialog med lantbruksnäringsen och göra fler delaktiga. Därför är diflufenikan-kampanjen ingen engångsgrej utan en pilot för ett nytt arbetssätt och en mer hållbar användning av växtskyddsmedel.

Kampanjen följs upp

Hur mäts det om informationskampanjen blir framgångsrik? Det kommer följas upp med regelbundna vattenprover från de jordbruksbäckar som ingår i SLU:s stationsnät. Dilemmat med att mäta i verkligheten är att en blöt höst kanske tvättar ut mer diflufenikan även om lantbrukarna dragit ner på användningen. Därför kommer intervjuer med lantbrukare göras för att undersöka ändrade rutiner i växtodlingen, men även säljstatistiken kommer följas.

Läs mer om diflufenikan i broschyren Diflufenika – luring i vattenmiljön på Säkert växtskydds webbplats: www.sakertvaxtskydd.se.

Säkert Växtskydd

Greppa Näringens systerkampanj är Säkert Växtskydd. Den har också pågått länge och som ett samarbete mellan LRF, Jordbruksverket, KEMI, Lantmännen, Svenskt Växtskydd, Naturvårdsverket och Arbetsmiljöverket. Negin Nasiripour på LRF är projektledare och en del av informationskampanjen om diflufenikan kommer skötas från projektet Säkert Växtskydd.

TEXT: MARKUS HOFFMAN, GREPPA NÄRINGEN

SÅ HÄR KAN DU HJÄLPA TILL:

- ☘ Håll skyddsavstånd
- ☘ Reducera avdriften till ett absolut minimum
- ☘ Sänk dosen
- ☘ Jordartsanpassa dosen
- ☘ Flytta en del av höstanvändningen av diflufenikan till våren
- ☘ Sänk användningsintensiteten
- ☘ Anlägg skyddszoner i erosionsutsatta områden

Som mottagare av denna tidning finns du med i ett adressregister hos Länsstyrelsen Värmland

Gynna våra vilda pollinatörer

Pollinering av växter, både odlade och vilda, brukar nämnas som exempel på en ekosystemtjänst. Något som naturen ordnar med utan krav på motprestation. Men när det går dåligt för pollinatörerna i landskapet kan de behöva lite hjälp på traven.

Gruppen gaddsteklar, till vilken bin och humlor hör, är kanske den viktigaste gruppen pollinatörer. Av drygt 800 svenska arter knutna till odlingslandskapet bor cirka 300 arter i håligheter, medan cirka 500 arter bygger bon i marken.

I sydvända bryn med solbelyst död ved, blommande träd och buskar samt partier med blottad jord och sand finns både boplatser och mat, vilket gör dessa miljöer mycket värdefulla för pollinerande insekter. I landskap med ont om bryn kan du hjälpa steklarna med boplatser genom att:

SKRAPA FRAM SAND. I mindre sandiga landskap går det att lägga ut sand med inslag av ler, mjäla, mo. 3–4 ton i soligt läge är lagom. Kanske har du en husbehovstäkt du kan använda?

ERBJUDA BOPLATSER i form av biholkar och genom att skapa solexponerad död ved. Lämpliga håligheter i hård död ved kan enkelt skapas med en bormaskin och borr i olika diameter. Ett stängsel med obehandlade trästolpar av till exempel robinia, ek eller kastanj kan på detta sätt få flera funktioner.

ANLÄGGA BLOMMANDE kantzoner eller blommande träda för att i större skala gynna generalister bland pollinatörerna. Trädan eller kantzonen sås in med pollen- och nektarväxter som till exempel honungssört, perserklöver och foderlupin.

BLOMMANDE TRÄDOR OCH STÖD

Du får räkna blommande träda som ekologisk fokusareal med omräkningsfaktor 1,5. Ett hektar blommande träda räknas alltså som 1,5 hektar ekologisk fokusareal. Du kan läsa mer om ekologiska fokusarealer på Jordbruksverkets webbplats.

NIKLAS WAHLSTRÖM
010-224 72 77

NIKLAS.WAHLSTROM@LANSSTYRELSEN.SE